

Handleiding Reflectiecyclus praktijkles

Inleiding

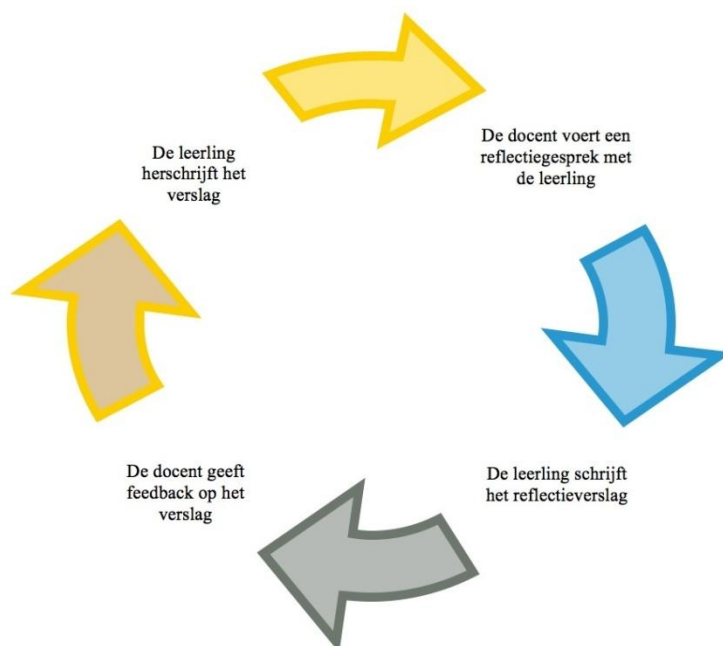
In de vakopleiding werken én leren de leerlingen veel in praktijklessen. In de theorievakken leren ze over hun vak en ze krijgen bijvoorbeeld ook Nederlands, Engels en wiskunde. Veel leerlingen zijn zeer gemotiveerd voor de praktijkles, maar hebben moeite met de theoretische lessen.

In de reflectiecyclus spreekt en schrijft de leerling over zijn ervaringen in de praktijklessen. Daardoor snijdt het mes aan twee kanten:

1. de verbinding tussen de 'theoretische' taal en de praktijk wordt gelegd;
2. de verbinding tussen de inhoud van de beroepsgerichte vakken en het Nederlands wordt gelegd. De leerlingen leren de taal van het vak gebruiken, zowel mondeling als schriftelijk.

De reflectiecyclus kan bij alle praktijkvakken worden ingezet. De docent Nederlands en de praktijk/vakdocent kunnen samen afspraken maken over de taakverdeling.

Reflectiecyclus

De reflectiecyclus bestaat uit vier stappen:

- Stap 1 Reflectiegesprek met de docent
- Stap 2 De leerling schrijft een reflectieverslag
- Stap 3 Feedback van de docent op het verslag
- Stap 4 De leerling herschrijft het verslag

Hieronder wordt elk van de vier stappen toegelicht.

Toelichting op de vier stappen

Stap 1 Reflectiegesprek met de docent

Voor leerlingen is het van belang om eerst te spreken over hun activiteiten in de praktijkles en er pas daarna iets over te schrijven. Als je erover hebt gesproken, dan zijn je gedachten al een keer in woorden omgezet.

In deze eerste stap vertellen leerlingen kort na de praktijkles over hun activiteiten in die les. Dat is het moment om met de leerling terug te kijken naar zijn ervaringen en resultaten in de les. Het reflectiegesprek kan door de praktijkdocent of door de docent Nederlands worden gevoerd.

Tips voor de uitvoering:

- Stimuleer de leerling over zijn ervaringen te vertellen. Stel 'echte' vragen.
- Stel zoveel mogelijk open vragen aan de leerling.
- Vraag door als de leerling niet voldoende duidelijk kan maken wat hij in de praktijkles heeft gedaan.

Gespreksleidraad voor de (vak)docent

1. Over welke praktijkles gaan we praten? Wat heb je precies gedaan?
2. Wat heb je gemaakt? Welk product heb je gemaakt?
3. Welke ingrediënten heb je gebruikt?
4. Hoe heb je het product gemaakt? Waar ben je mee begonnen? Wat waren de verschillende stappen daarna?
5. Hoe was het resultaat? Was je tevreden?
6. Wat ging goed? Wat heb je goed gedaan?
7. Wat ging nog niet zo goed?
8. Wat heb je geleerd
9. Wat doe je de volgende keer anders?

Aanvullende reflectieve vragen

- Hoe heb je het aangepakt?
- Hoe beviel deze aanpak?
- Hoe hangt dit samen met je andere vakken?
- Hoe ging de samenwerking?
- Welke hulp van de docent heb je gemist?
- Hoe kan de samenwerking een volgende keer worden verbeterd?

Stap 2 De leerling schrijft een reflectieverslag

Schrijven leer je door veel te schrijven. Het is een complexe vaardigheid. Er zijn veel vaardigheden tegelijk nodig: je gedachten op een rijtje hebben, weten wat je wilt zeggen, zinnen formuleren, de opbouw van de tekst in de gaten houden, je inleven in de lezer en het proces van typen of schrijven (motoriek). Een leerling moet veel oefenen om te leren dit allemaal tegelijk doen.

In Stap 2 schrijft de leerling een reflectieverslag n.a.v. de opdracht in de praktijk. Hij gebruikt hierbij het Format Reflectieverslag Leerling. De leerling kan dit format zelf uitbreiden en aanvullen.

Tips voor uitvoering:

- De leerlingen kunnen het verslag thuis schrijven, in de Nederlandse les of in de vakles. Van belang is dat het kort na de praktijkles wordt geschreven.
- De leerlingen werken aan de hand van het format. U kunt het format ook 'opbouwen' met de leerlingen, aangepast aan het taalniveau van de leerling.
- Stimuleer de leerlingen een 'bewijs' van het product toe te voegen aan het verslag.
- Geef de leerlingen taalsteun. U kunt de leerlingen op verschillende manieren steun geven in het complexe proces van schrijven, bijvoorbeeld:
 - door vragen te stellen waarmee de leerling zijn tekst kan structureren;
 - door voorbeeldzinnen te geven;
 - door hen woorden te laten zien waarmee zij volgorde van handelingen kunnen beschrijven, zie Schrijfkader hieronder.

Stap 3 Feedback van de docent op het verslag

Veel oefenen levert vooral resultaat op als de schrijver regelmatig feedback krijgt of aan zelfreflectie doet.

In Stap 3 bespreekt u met de leerling het reflectieverslag aan de hand van de checklist 2F. Geef de leerling advies over welke onderdelen moeten worden verbeterd.

Tips voor de uitvoering:

- Geef de leerlingen feedback op hun schrijfproduct: dat kan op verschillende manieren, door de vakdocent en door de docent Nederlands.
- Bied de criteria in de lijst stapsgewijs aan, dus niet alles tegelijk. Alles tegelijk kan een leerling niet verwerken en dan schiet u uw doel voorbij.
- Maak gebruik van een checklist (bijvoorbeeld die voor 2F, op de website van de Campagne Leersucces te vinden), en zorg dat de leerlingen met dezelfde checklist leren werken. Op die manier leren ze ook welke eisen er worden gesteld aan hun schrijfproduct (2F).

Stap 4 De leerling herschrijft het verslag

Een goede tekst wordt zelden in één keer geschreven. Revisie hoort bij schrijven. In het onderwijs zijn wij niet zo gewend om teksten in verschillende versies te laten schrijven. Het proces van schrijven, reviseren en herschrijven leidt echter tot succeservaringen bij leerlingen.

In Stap 4 verbetert de leerling zijn reflectieverslag aan de hand van de checklist. Indien nodig geeft de docent ondersteuning.

Tips voor de uitvoering:

- Leer de leerlingen hun teksten te reviseren en laat ze teksten herschrijven.

- Laat de leerlingen, als ze gewend zijn aan de werkwijze, ook elkaars teksten lezen en elkaar feedback geven.

Schrijfkader

Woorden om volgorde te beschrijven:

- Eerst
- Dan
- Daarna
- Vervolgens
- Tenslotte